Wyrok z dnia 18 kwietnia 2007 r.
I UK 339/06

W podstawie wymiaru zasiłku chorobowego nie uwzględnia się części wynagrodzenia za pracę pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy odpowiadającej równowartości diety z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju.

Przewodniczący SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Romualda Spyt (uzasadnienie), Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 kwietnia 2007 r. sprawy z odwołania Andrzeja J. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. z udziałem zainteresowanego A.E. Polska Spółki z o.o. j.v.w O. o zasiłek chorobowy, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie z dnia 30 czerwca 2006 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w pkt. I i II i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie wyrokiem z dnia 20 października 2004 r. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w O. z dnia 30 lipca 2004 r. w ten sposób, że jako podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego wnioskodawcy Andrzejowi J. za okres od 1 lipca 2003 r. do 26 marca 2004 r. przyjął kwotę 8.272 zł, wskazując w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia, że stanowi ona 100% wynagrodzenia, które wnioskodawca otrzymał w czerwcu 2003 r. Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd wskazał przepis art. 3 pkt 1 oraz 9 ust. 1-3 pkt 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

(Dz.U. Nr 199, poz. 1673 ze zm.), a także art. 36 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. Nr 90, poz. 636 ze zm.), który stanowi, że w przypadku, kiedy niezdolność do pracy powstała przed upływem okresu 6 miesięcy zatrudnienia, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie za pełne miesiące ubezpieczenia. Zdaniem Sądu Rejonowego, właśnie równowartość kwoty wynagrodzenia za czerwiec 2003 r. winna być podstawą wymiaru zasiłku chorobowego.

W wyniku apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w O., Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie wyrokiem z dnia 11 stycznia 2005 r. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, że podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne stanowi kwota przychodu pracownika obliczona i wskazana organowi rentowemu przez płatnika składek, a nie kwota wynagrodzenia zasadniczego wynikająca z zawartej umowy o pracę wykonywanej za granicą. Stąd też oddalił odwołanie wnioskodawcy, domagającego się wyższego zasiłku chorobowego niż wynikało z decyzji płatnika składek.

Na skutek kasacji wnioskodawcy od powyższego wyroku, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 26 stycznia 2006 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy stwierdził, że czynności płatnika nie stanowią przesłanki ustalenia wymiaru składki i wymiaru zasiłku chorobowego. Obowiązkiem płatnika składek jest wykonywanie obowiązujących przepisów prawa, a jego czynności w tym zakresie są o tyle skuteczne, o ile są zgodne z prawem. Sąd Najwyższy wskazał, że kategoria wynagrodzenia za pracę, jako element podstawy wymiaru składek, a w konsekwencji także wymiaru zasiłku, ma swoją normatywną definicję w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa i stanowi przychód pracownika po odtrąceniu przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Okręgowy, po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 30 czerwca 2006 r. w punkcie pierwszym zmienił zaskarżony wyrok i w miejsce kwoty

8.272,95 zł wpisał kwotę 6.725,08 zł oraz w punkcie drugim oddalił apelację pozwanego w pozostałym zakresie.

Na podstawie list płac Sąd Okręgowy ustalił, że w czerwcu 2003 r. wnioskodawca uzyskał z tytułu wynagrodzenia za pracę przychód stanowiący iloczyn stawki godzinowej - 11,86 euro i przepracowanych godzin w ilości 157, co razem dało kwotę 1.245,30 euro. W skład stawki godzinowej wchodziła premia świąteczna, natomiast ekwiwalent za urlop płacony był oddzielnie. Sąd Okręgowy wskazał, że wynagrodzenie w wysokości 1.245,30 euro było wynagrodzeniem brutto za czerwiec 2003 r., od którego były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Niemczech. Stąd błędne jest wskazanie przez płatnika składek kwoty 1.370 zł jako podstawy wymiaru składki za maj 2003 r. oraz kwoty 2.195 zł jako podstawy wymiaru składki za czerwiec 2003 r. Stanowisko pracodawcy, biorącego udział w sprawie jako zainteresowany, zgodnie z którym w części wynagrodzenia brutto w kwocie 1.862,02 euro policzone były diety pracownicze, które w Polsce nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, Sąd Okręgowy uznał za nieudowodnione. Stwierdził, że z przedstawionych przez płatnika składek dowodów trudno wywieść, jaka część stawki godzinowej stanowi dietę, jak też w umowie o pracę nie ma wykazanych diet. Następnie, odwołując się do treści art. 3 pkt 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, Sąd Okręgowy wskazał, że wynagrodzenie pracownika jest to przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe. Z tego względu Sąd Okręgowy uznał, że podstawę wymiaru zasiłku chorobowego winno stanowić wynagrodzenie, które wnioskodawca uzyskał w czerwcu 2003 r. w kwocie 8.272,95 zł, które jednakże trzeba pomniejszyć o kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe, co w efekcie daje kwotę 6.725,08 zł - wskazaną w wyroku.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 36 ust. 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie oraz art. 3 pkt 3 tejże ustawy w związku z art. 9 ust. 1, 2, i 3 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że przez wynagrodzenie, o którym mowa w tych przepisach, należy ro-

zumieć wyłącznie wynagrodzenie zasadnicze, nie zaś wynagrodzenie stanowiące przychód w rozumieniu przepisów art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 ze zm.), a także naruszenie art. 20 ust. 1 w związku z art. 18 ust.1, art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 196, poz. 1106 ze zm.) w związku z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz art. 3 pkt 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, poprzez ich błędną wykładnię, polegająca na nieuwzględnieniu treści art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, z którego wynika, iż przychodami ze stosunku pracy są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i wszelkie inne kwoty, w tym również wartość dodatku wyżywieniowego wykazanego na liście płac za czerwiec w wysokości 192,60 euro. Skarżący w podstawach kasacyjnych wskazał także na naruszenie § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie, poprzez przyjęcie , iż podstawa wymiaru składek pracownika niebędącego w podróży służbowej, lecz wykonującego pracę za granicą, winna być obniżona o kwotę diet z tytułu podróży służbowej tylko wtedy, kiedy diety takie zostały faktycznie wypłacone, podczas, gdy powyższy przepis stanowi nie o dietach, lecz o części wynagrodzenia pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i zmianę wyroku sądu pierwszej instancji poprzez orzeczenie, że jako podstawę wymiaru zasiłku chorobowego należy przyjąć kwotę 2.869,94 zł.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że naruszenie przepisu art. 36 ust. 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie, oraz art. 3 pkt 3 tejże ustawy w związku z art. 9 ust. 1, 2, i 3 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych polega na ich błędnej wy-

kładni i uznaniu, że przez wynagrodzenie stanowiące przychód pracownika, o którym mowa w tych przepisach, należy rozumieć wyłącznie wynagrodzenie zasadnicze. Taka interpretacja jest konsekwencją błędnej wykładni art. 20 ust. 1 i art. 18 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, które określają podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe jako przychód w rozumieniu przepisu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, w myśl którego przychodami ze stosunku pracy są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i wszelkie inne kwoty, niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Skarżący wskazał, że wnioskodawca oprócz wynagrodzenia w kwocie 1862,02 euro, stanowiącego iloczyn stawki godzinowej i ilości przepracowanych godzin, otrzymał również kwotę 192,60 euro tytułem wyżywienia wolnego od podatku w Niemczech, określonego jako Verpflegung. Zdaniem skarżącego dodatek ten - jako wypłata pieniężna - stanowi przychód ze stosunku pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, mimo że § 2 pkt 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 30 stycznia 2004 r., stanowił, że podstawy wymiaru składek nie stanowiły należności przysługujące pracownikowi z tytułu wykonywania pracy poza stałym miejscem pracy lub stałym miejscem zamieszkania: dodatki, ryczałty za rozłąkę, strawne - do wysokości, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych. W ocenie skarżącego Sąd błędnie zinterpretował również przepis § 2 pkt 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, bowiem z brzmienia tego przepisu przed dniem 30 stycznia 2004 r. wynikało, że podstawy wymiaru składek nie stanowi część wynagrodzenia pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy, odpowiadająca równo-

wartości diety przysługującej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, za każdy dzień pobytu, z tym zastrzeżeniem, że tak ustalony miesięczny przychód tych osób stanowiący podstawę wymiaru składek nie może być niższy od kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w przepisie art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Stąd też błędny jest pogląd Sądu, iż wyłączeniu z podstawy wymiaru składki podlega tylko wypłacona pracownikowi dieta, gdyż przytoczony wyżej przepis wskazuje, że wyłączono z podstawy wymiaru składek równowartość diety przysługującej z tytułu podróży służbowej. Stanowi to swoistą ulgę w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne, lecz konsekwencją tej ulgi jest niższa wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru zasiłku chorobowego.

Skarżący organ rentowy stanął na stanowisku, iż w przedmiotowej sprawie prawidłowa wysokość podstawy wymiaru zasiłku chorobowego to kwota 2.869,94 zł. Kwota ta jest wynikiem odjęcia od wynagrodzenia zasadniczego, stanowiącego iloczyn stawki godzinowej i przepracowanych godzin, w wysokości 2.054,62 euro kwoty odpowiadającej równowartości diet za każdy dzień w wysokości 1260 euro (42 euro x 30 dni), co dało kwotę 794,62 euro, po przeliczeniu 3.530,50 zł. Tak otrzymaną kwotę należy pomniejszyć o składki w łącznej wysokości 18,71 %, co daje kwotę 2.869,94 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest uzasadniona. Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego pracownikowi zatrudnionemu za granicą u polskiego pracodawcy za czas niezdolności do pracy powstałej na skutek wypadku przy pracy. Stosownie do treści art. 9 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. Nr 199, poz. 1673 ze zm.), przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego pracownikowi za czas niezdolności do pracy wskutek wypadku przy pracy stosuje się zasady określone w rozdziale 8 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r., Nr 31, poz. 267 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie wynikało, że podstawę zasiłku chorobowego przysłu-

gującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 6 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy. Jeżeli natomiast ubezpieczony przed zajściem zdarzenia chronionego ubezpieczeniem nie przepracował takiego okresu, to podstawę wymiaru zasiłku stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie za pełne miesiące kalendarzowe ubezpieczenia (art. 36 ust. 3 ustawy w ówczesnym brzmieniu). Przepis art. 3 pkt 3 tej samej ustawy wyjaśnia przy tym, że pod określeniem „wynagrodzenie” rozumieć należy przychód pracownika stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne.

Zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe wynikają zaś z ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74), a ściślej z jej art. 20 ust. 1, zgodnie z którym podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe.

Rozstrzygnięcie sprawy sprowadzało się zatem do ustalenia przede wszystkim tego, jaka kwota stanowiła, zgodnie z obowiązującymi przepisami, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wnioskodawcy w miesiącu poprzedzającym miesiąc powstania niezdolności do pracy, na co zwracał uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 stycznia 2006 r. i któremu to zadaniu Sąd Okręgowy - rozpoznając sprawę ponownie - nie sprostał i co trafnie zarzuca skarżący. Stosownie do treści art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych będących pracownikami stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 ustawy, co oznacza przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Przepis art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 ze zm.) za przychody ze stosunku pracy uznaje zaś wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy

ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

W świetle tych przepisów nie można odmówić racji skarżącemu, gdy twierdzi, że prawidłowe ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe odwołującego się wymagało zidentyfikowania wszystkich wypłat dokonanych mu przez pracodawcę w miesiącu, z którego wynagrodzenie stanowiło podstawę wymiaru zasiłku chorobowego i dokonania stosownej ich kwalifikacji jako stanowiących przychód ze stosunku pracy w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych bądź pozbawionych takiej cechy. Za trafny należy uznać zarzut organu rentowego, że w tym zakresie poza sferą zainteresowania Sądu drugiej instancji pozostał tzw. dodatek wyżywieniowy, który pracodawca wypłacił wnioskodawcy w czerwcu 2003 r., co wynikało z załączonych do akt sprawy list płac. Sąd Okręgowy nie zajął żadnego stanowiska co do charakteru tego dodatku z punktu widzenia zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, co przekłada się wprost na konieczność stwierdzenia, iż doszło do naruszenia prawa materialnego w postaci art. 20 ust. 1 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 4 pkt 9 tej ustawy w związku z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, poprzez zastosowanie go do niedostatecznie wyjaśnionego w tym zakresie stanu faktycznego.

Niezależnie od powyższego, podnieść należy, iż Sąd Okręgowy, choć w motywach wyroku przywołał jako jedną z podstaw rozstrzygnięcia art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, to przepis ten zinterpretował nieprawidłowo, przyjmując iż podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi wynagrodzenie brutto wypłacone pracownikowi, po odliczeniu potrąconych przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne. Tymczasem z treści tego przepisu, jak wskazano wyżej, wynika, że pod pojęciem wynagrodzenia rozumieć należy przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe (po dokonaniu stosownych odliczeń), który nie w każdej sytuacji faktycznej stanowi równowartość wynagrodzenia brutto. Zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i ubezpieczenie wypadkowe są analogiczne do reguł rządzących ustalaniem podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, które wynikają z ustawy z

dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, przy czym stosownie do treści art. 21 tej ustawy, określenie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek oraz wyłączeń z tej podstawy niektórych rodzajów przychodów pozostawiono ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego do uregulowania w drodze rozporządzenia. Na podstawie tej delegacji Minister Pracy i Polityki Socjalnej wydał w dniu 18 grudnia 1998 r. rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1673 ze zm.). Z § 2 pkt 16 tego aktu prawnego w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie wynikało zaś, że podstawy wymiaru składek nie stanowi przychód stanowiący część wynagrodzenia pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy, odpowiadający równowartości diety z tytułu podróży służbowej przysługującej poza granicami kraju, za każdy dzień pobytu, z tym zastrzeżeniem, że tak ustalony miesięczny przychód tych osób stanowiący podstawę wymiaru składek nie może być niższy od kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie można nie zgodzić się ze skarżącym, że przepis ten wyraźnie określa, iż podstawy wymiaru składek nie stanowi część wynagrodzenia w wysokości równej diecie, nie zaś dieta wypłacona faktycznie pracownikowi, jak przyjął Sąd drugiej instancji. W oparciu o motywy orzeczenia nie sposób przy tym ustalić, czy Sąd Okręgowy w ogóle zastosował ten przepis przy rozstrzyganiu sprawy, bowiem w żadnym fragmencie uzasadnienia go nie przywołał, nie wskazując jednak także, jakiego rodzaju podstawa prawna stała się przyczynkiem do rozważań w przedmiocie faktycznego wypłacania diety odwołującemu, co miałoby mieć wpływ na wysokość podstawy wymiaru składek. Niezależnie jednak od tego, czy Sąd drugiej instancji w ogóle pominął ten przepis, czy też błędnie go wyłożył, w każdym z tych przypadków doszło do naruszenia prawa materialnego, bowiem nie budzi wątpliwości, że z uwagi na stan faktyczny przedmiotowej sprawy (zatrudnienie za granicą u polskiego pracodawcy), ma on zastosowanie do ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracownika, a jego interpretacja nie może doprowadzić do wniosku, iż wyłączeniom z podstawy wymiaru składek podlegają diety faktycznie wypłacone pracownikowi. Mowa w nim bowiem wyraźnie o części wynagrodzenia odpowiadającej równowartości diety przysługującej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju. Oczywiste wydaje się także cel takiej regulacji. Pracownik odbywający podróż służbową, tzn. wykonujący powierzone mu obowiązki poza stałym miejscem świad-

czenia pracy, ma prawo do diety, która ma rekompensować zwiększone w takiej sytuacji faktycznej wydatki na wyżywienie i nocleg. Tego rodzaju funkcja tej należności powoduje, że wolą ustawodawcy zwolniona jest od podatku dochodowego (art. 21 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych), a także wyłączona z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (§ 2 pkt 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe). Pracownik zatrudniony za granicą u polskiego pracodawcy nie odbywa podróży służbowej, wobec czego nie przysługują mu należności z tym związane, ale jego sytuacja faktyczna wykazuje podobieństwo do przebywania w takiej podróży, skoro pracę świadczy poza miejscem swego zamieszkania i w oddaleniu od rodziny, co generuje wyższe niż zwykle wydatki na utrzymanie. Biorąc to pod uwagę, ustawodawca zadecydował się zastosować w tym przypadku ulgę w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne, zbliżoną do ulgi uzyskiwanej przez pracownika przebywającego w podróży służbowej, poprzez wyłączenie z podstawy ich wymiaru części wynagrodzenia stanowiącej równowartość diety. Stosowanie wszelkiego rodzaju wyłączeń przychodów z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia praktycznie polega na tym, że płatnik obniża podstawę wymiaru składek wyliczoną zgodnie z ogólnie obowiązującymi zasadami o kwotę tego przychodu, a zatem składki na ubezpieczenia opłacane są faktycznie w mniejszej wysokości, niż gdyby takiego wyłączenia nie przewidziano. Nie budzi zatem wątpliwości, że tego rodzaju regulacje są w konsekwencji korzystne dla pracowników, bowiem tym samym uzyskują oni faktycznie co miesiąc wyższe dochody ze stosunku pracy. Z uwagi na podstawowe założenia i zasady zreformowanego od 1 stycznia 1999 r. systemu ubezpieczeń społecznych, które w dużym uproszczeniu polegają na tym, że wysokość świadczenia ma być odzwierciedleniem wysokości składki na ubezpieczenie, wysokość podstawy wymiaru składek ma jednak bezpośrednie przełożenie na wysokość podstawy wymiaru zasiłku chorobowego, a zatem wszelkie wyłączenia obniżają jednocześnie podstawę wymiaru tego świadczenia, czego Sąd Okręgowy nie uwzględnił przy rozpoznawaniu tej sprawy, jak trafnie zauważył skarżący.

Zarzuty skargi kasacyjnej okazały się więc w pełni usprawiedliwione, w związku z czym Sąd Najwyższy z mocy art. 398^{15} § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

==========